

Beslutningsforslag nr. B 21. Fremsat den 23. oktober 1984 af Lenger (VS), Anne Grete Holmsgård (VS) og Tinning (VS)

Forslag til folketingsbeslutning

om registrering af sindslidende

Folketinget opfordrer regeringen til i overensstemmelse med flertalsindstillingen i delbetænkningen fra udvalget vedrørende sindslidendes retsstilling at afskaffe registreringen i politiets registre af personer, der tvangsind-

lægges i henhold til sindssygeloven, og til at sikre automatisk egenindsigt i det fælleskommunale psykiatriske centralregister og i eventuelle andre særregistre over sindslidende.

Bemærkninger til forslaget

De seneste års debat om registre har vist en voksende erkendelse af, at overhåndtagende registrering, specielt EDB-registrering med CPR-nummer og samkøringsmulighed, udgør en trussel mod den enkeltes beskyttelse af privatlivets fred og almindelige retsbeskyttelse i øvrigt. Folketingets vedtagelse af registerlovgivningen i 1978 afspejlede delvis denne erkendelse.

I lyset heraf er det foruroligende, at sindslidende er mere udsatte for registrering, endog på et meget følsomt grundlag, end andre.

Det centrale kriminalregister

Ved tvangsindlæggelse registreres den pågældende automatisk som sindslidende og tvangsindlagt i det centrale kriminalregister, efterforskningsregisteret. Det drejer sig om ca. 1.200 personer årligt.

Kriminalregisteret er siden 1978 overført til EDB med alle de konsekvenser for samkøringsmuligheder m.v., dette indebærer. Kontrollen med anvendelsen er ifølge registertilsynets årsberetning for 1979 højst kritisabel, idet alle og enhver inden for politikorpset kan trække oplysninger ud og der ikke føres efterkontrol. (Tilsynet har ikke omtalt kriminalregistret siden trods henstilling og løfte om, at sikkerheden skulle øges i løbet af 1980). Men som politiregister er kriminalregisteret *ikke* underkastet sikkerhedsbestemmelserne om bl.a. egenindsigt, som findes i loven om offentlige registre.

Hvorfor sindslidende automatisk skal anbringes i kriminalregisteret ved tvangsindlæggelse står hen i det uvisse. Måske skyldes det, at det ene af tvangsindlæggelseskriterierne lyder, at »den syge er farlig for sig selv eller andre«. Men dels giver det ingen begrundelse for at registrere den *anden* gruppe af tvangsindlagte, som indlægges på behandlingskriteriet, dels viser det sig¹⁾, at omkring en tredjedel af de tvangsindlagte ikke er sindssyge ved indlæggelsen (alligevel havner de altså i kriminalregisteret som »sindssyge« for resten af deres liv). Endelig viser alle undersøgelser, at sindssyge

ikke er mere farlige end andre grupper i befolkningen.

På spørgsmål om, hvorfor tvangsindlagte ikke desto mindre registreres hos politiet, skal rigspolitichefen da også have svaret, »at registreringen af tvangsindlæggelser ikke sker ud fra et kriterium om, hvorvidt den pågældende har været farlig for sig selv eller andre, men alene ud fra, hvorvidt politiet har medvirket ved tvangsindlæggelsen.«²⁾

Det kan ifølge rigspolitichefen være nyttigt for politiet at have den tvangsindlagte registreret som sådan, hvis man ved senere »antræffelse« af personen skal afgøre, om vedkommende bør have lægehjælp. Hvilket da er meget hensynsfuldt. Men som nævnt er 1/3 af de registrerede fejlregistreret. Desuden registrerer man da ikke alle hjertepatienter, allergikere, epileptikere osv. i kriminalregisteret for at kunne yde den fineste service ved »antræffelse«. Det er og bliver en forskelsbehandling af sindslidende, og for mange er det ikke ligefrem fremmende for helbredelse for tvangsforestillinger eller lignende at vide sig registreret på denne måde. Allerede af den grund bør det ophøre.

Et flertal i udvalget vedrørende sindslidendes retsstilling har i delbetænkningen af 24. november 1983 om registrering af tvangsindlæggelser konkluderet, at »registrering af tvangsindlæggelser i det centrale kriminalregister (bør) ophæves«. Udvalgsflertallet begrundede konklusionen således:

»Det har for denne del af udvalgets medlemmer, der således finder det rigtigst, at den nugældende registreringspraksis opgives fuldt ud, navnlig været afgørende,

at kun 3 pct. af alle indlæggelser på psykiatrisk hospital/afdeling er tvangsindlæggelser, at ca. 30 pct. af alle de personer, der står anført som tidligere tvangsindlagte efterfølgende viser sig ikke at have været psykotiske ved indlæggelsen og dermed ikke sindssyge i lægelig forstand,

at sindssyge, der tvangstilbageholdes på psykiatrisk hospital/afdeling som farlige for sig selv eller andre, ikke er omfattet af registreringen,

- at sindssyge, som måtte være farlige for sig selv eller andre, men som blot ikke tidligere har været tvangsindlagt, heller ikke er omfattet af registreringen,
- at argumentationen vedrørende de enkelte politimæssige hensyn – der hver for sig taler for opretholdelse af den nugældende registreringsordning – tillægger selve oplysningen om, at en person tidligere har været tvangsindlagt, uforholdsmæssig stor værdi,
- at politiet ikke kan udnytte den informationsmængde, som det centrale kriminalregister indeholder, førend man har fået oplyst navn eller CPR-nummer på den person, på hvilken der agtes rettet forespørgsel til registeret, og der kan og vil i praksis i mange tilfælde være sket en del, førend politiet får kendskab til identiteten på den eller de personer, som berøres af en politiforretning,
- at den nugældende registrering herefter må anses som så ufuldstændig, at det er tvivlsomt, om nytten af registreringen overstiger risikoen ved at forlade sig på de oplysninger, registeret kan give, hvilket kan skabe en falsk tryghed, der også kan udløse fejltagelser,
- at registrering af tvangsindlæggelser i det centrale kriminalregister ikke kan begrundes med de foran opregnede politimæssige hensyn, hvoraf nogle enkelte, som må tillægges særlig vægt, må søges tilgodeset ved ændringer i den bestående retstilstand navnlig vedrørende våbentilladelser og førerbeviser, og
- at manglerne ved den nugældende registrering sammenholdt med de sindslidendes forståelige modvilje imod på grund af tvangsindlæggelse at blive registreret i det centrale kriminalregister og den betænkelighed, som enhver personregistrering må give anledning til,
- herefter fører flertallet til at anbefale, at registreringen bringes til ophør.«

Det fælleskommunale psykiatriske centralregister

Desuden foregår der særregistrering af sindslidende i det fælleskommunale psykiatriske centralregister, som dels omfatter et EDB-register, der varetages af Århus kommunes EDB-afdeling, dels et manuelt register på Institut for Psykiatrisk Demografi. Dette henregnes ikke under den offentlige forvaltning, og som forskningsregister er det heller ikke underkastet det krav om egenindsigt, der stilles til private registre.

Det er en kendsgerning, at sindslidende og tidligere sindslidende føler det belastende at være registreret på denne måde. At der kræves tilladelse fra den enkelte, før der i forskningsregisteret optages andre oplysninger, end hvad der i forvejen er samlet under indlæggelsen, giver ikke tilstrækkelig betryggelse. Dels bliver oplysninger om psykiske lidelser med rette – på grund af udbredte fordomme og manglende viden i befolkningen – af de pågældende selv betragtet som meget følsomme oplysninger. Dels er det af forståelige grunde særlig belastende for netop denne gruppe og dermed hæmmende for helbredelsen at vide sig iagttaget, registreret, forfulgt. Det taler for, at der stilles strenge krav til registrering på grundlag af sindslidelse, og at der – selv om det ikke følger af registerloven, og selv om der (foreløbig) kun er tale om et manuelt register – gives den enkelte ret til egenindsigt og registeret pligt til uopfordret at informere de registrerede.

Afsluttende bemærkninger

Forslaget er en genfremsættelse af et tidligere flere gange fremsat beslutningsforslag, som ikke blev færdigbehandlet, dels på grund af folketingsårets udløb, dels på grund af folketingsvalget i folketingsåret 1983–84. Forslaget blev senest fremsat i folketingsåret 1983–84 (2. samling), se Folketingsstidende 1983–84 (2. samling), forhandlingerne sp. 1381 og tillæg A sp. 2049 og kom til 1. behandling den 5. april 1984, forhandlingerne sp. 3896.

¹⁾ Hans Adserballe: Frihedsberøvelse og tvang i psykiatrien, doktordisputats, FADLs forlag, København 1977.

²⁾ Bent Pedersen i »ny politik« nr. 12, december 1981.